

Vergaderjaar 2005–2006

30 386

Wijziging van de Wet rol werknemers bij de Europese vennootschap in verband met de uitvoering van richtlijn nr. 2003/72/EG van de Raad van de Europese Unie van 22 juli 2003 tot aanvulling van het statuut van een Europese coöperatieve vennootschap met betrekking tot de rol van de werknemers

C

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 26 juni 2006

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van de opmerkingen en vragen van de leden van de fracties van het CDA en de PvdA. Deze geven mij aanleiding tot de hiernavolgende reactie.

Bij de leden van de CDA-fractie bestaat de vrees, dat de gehanteerde «vooraf bepaalt achteraf benadering» bij fusies of de oprichting door ten minste twee juridische lichamen problemen zal opleveren wanneer in verschillende rechtstelsels met elkaar conflicterende regels ten aanzien van medezeggenschapsstelsels bestaan.

De mening van de geachte leden is, dat daarbij een rangorde zal moeten worden aangebracht tussen de diverse vormen van medezeggenschap (informatie, raadpleging en vennootschapsrechtelijke medezeggenschap) welke vormen weer onderling kunnen worden gedifferentieerd en waarbij, wat betreft de laatstgenoemde vorm, de voor Nederland nieuwe variant, bestaande uit het deelnemen door werknemers aan de algemene vergadering in overeenstemming met artikel 9 van de richtlijn moet worden gerekend in een bepaalde mate daarmee overeen te komen. Door middel van deze rangorde zal moeten worden vastgesteld welke situatie vooraf uiteindelijk maatgevend zal zijn voor de situatie in de SCE achteraf. De leden vroegen vervolgens naar de criteria of conflictregels die moeten worden toegepast om een dergelijke rangorde naar redelijkheid te kunnen vaststellen. Hoe kunnen, zo vroegen zij, de onderlinge verschillen zo goed mogelijk worden vergeleken? Volgens deze leden kan toch niet alleen een getalsmatig criterium worden gehanteerd, maar lijkt het voor de hand te liggen dat ook het al dan niet van toepassing zijn van de structuurregeling of de gelding van een monistisch of dualistisch systeem daarbij een rol spelen?

De leden van de PvdA-fractie sluiten zich bij de vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie aan.

Alvorens in te gaan op de vraag van de leden van de CDA- en PvdA-fractie wil ik allereerst wijzen op de in de richtlijn en de ter implementatie daarvan in artikel 2:1, eerste lid, van het wetsvoorstel opgenomen omschrijving van het begrip (vennootschapsrechtelijke) medezeggenschap. Onder dit begrip wordt volgens genoemd artikellid verstaan, de invloed van de ondernemingsraad of van de werknemersvertegen-

woordiging op de gang van zaken bij een juridisch lichaam door 1°. het recht om een aantal leden van het toezichthoudend of bestuursorgaan te kiezen of te benoemen of 2°. het recht met betrekking tot een aantal of alle leden van het toezichthoudend of het bestuursorgaan aanbevelingen te doen of bezwaar te maken. Uit deze definitiebepaling blijkt al dat er geen onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende medezeggenschapsvormen (kiezen, benoemen, aanbevelingen doen dan wel bezwaar maken). Voor de vergelijking van deze vormen geldt inderdaad alleen een getalsmatig criterium.

In de tweede plaats wil ik wijzen op de reikwijdte van de medezeggenschapsvorm zoals geregeld in artikel 9 van de richtlijn en omgezet in de artikelen 2:39 en 2:40 van het wetsvoorstel, te weten de vorm, waarbij de werknemers van de SCE of hun vertegenwoordigers deel kunnen nemen aan de algemene vergadering of aan de sector- of afdelingsvergadering. Deze vorm van medezeggenschap is op grond van artikel 59, vierde lid, van verordening (EG) nr. 1435/2003 betreffende het statuut van de SCE alleen mogelijk als de wetgeving van de lidstaat, waar de SCE haar statutaire zetel heeft, daarin voorziet op het tijdstip van de inwerkingtreding van de verordening. Deze mogelijkheid zal zich niet kunnen voordoen bij een SCE met statutaire zetel in Nederland – het Nederlandse coöperatierecht kent immers een dergelijke regeling niet – maar eventueel wel bij SCE's die in Denemarken hun statutaire zetel hebben. Genoemde rechten vervallen evenwel zodra de statutaire zetel van de SCE wordt verplaatst naar een lidstaat zoals Nederland, waar zoals gezegd, een dergelijk deelnemingsregeling niet bij wet is voorzien. Anders dan de geachte leden derhalve veronderstellen, maakt de onderhavige medezeggenschapsvorm geen deel uit van het »voor bepaalt na beginsel« en behoeft daarmee dan ook geen rekening te worden gehouden bij het bepalen van de wijze waarop gestalte zal worden gegeven aan de medezeggenschapsrechten van werknemers in de SCE.

Terugkomend op de vraag van de geachte leden hoe te handelen indien in verschillende rechtsstelsels met elkaar conflicterende regels ten aanzien van medezeggenschap bestaan, merk ik het volgende op.

Bij oprichting van een SCE door fusie of door oprichting van ten minste twee juridische lichamen worden door de oprichters van de SCE onderhandelingen gestart met een representatief samengestelde bijzondere onderhandelingsgroep van werknemers. De leden van deze onderhandelingsgroep zullen daarbij nagaan welke informatierechten, adviesrechten en eventueel (vennootschapsrechtelijke) medezeggenschapsrechten zij op dat moment in elke fuserende coöperatie of oprichtend deelnemend lichaam kunnen uitoefenen en waarvan zij menen dat deze mede relevant zijn voor het grensoverschrijdend overleg op het niveau van de SCE. Ik vermijd daarbij het gebruik van de term »rangorde«, omdat deze term suggereert dat er meerdere en mindere medezeggenschapsrechten bestaan. Dit is naar mijn mening niet het geval omdat enerzijds de informatie-, raadplegings- en medezeggenschapsrechten ieder voor zich waardevol en complementair zijn en anderzijds noch de richtlijn noch dit wetsvoorstel beoogt een uitspraak te doen over de kwaliteit van de wijze waarop deze rechten in de verschillende lidstaten zijn vormgegeven. Na de inventarisatie door de bijzondere onderhandelingsgroep zal deze met de oprichters van de SCE in onderhandeling treden. Wanneer partijen tot een akkoord komen wordt dit vastgelegd in een overeenkomst als bedoeld in artikel 2:12, eerste lid, van het wetsvoorstel. Een besluit van de bijzondere onderhandelingsgroep om in te stemmen met de overeenkomst wordt in beginsel met volstreekte meerderheid van haar leden, vertegenwoordigende de volstreekte meerderheid van de werknemers, genomen (art 2:15, tweede lid). Voor een besluit tot goedkeuring van een overeenkomst waarin de (*vennootschapsrechtelijke*) medezeggenschap wordt ingeperkt, geldt op grond van artikel 2:15, derde lid, van het wets-

voorstel een tweederde meerderheid, die tevens tweederde deel van de werknemers vertegenwoordigt, afkomstig uit ten minste twee lidstaten, indien de SCE wordt opgericht door fusie en de vennootschapsrechtelijke medezeggenschap ten minste 25% van het betrokken aantal werknemers van de deelnemende coöperaties bestrijkt, of – bij oprichting van de SCE op enige andere wijze – 50% van het betrokken aantal werknemers. Van inperking van de vennootschapsrechtelijke medezeggenschap is sprake, wanneer het aantal leden van het toezichthoudend of bestuursorgaan van de SCE dat door de werknemersvertegenwoordigers van de SCE kan worden gekozen, benoemd, aanbevolen of waartegen bezwaar kan worden gemaakt, op grond van de overeenkomst lager is dan het hoogste aantal leden ten aanzien waarvan de werknemersvertegenwoordigers dat recht konden uitoefenen in de fuserende of deelnemende juridische lichamen (artikel 2:15, vierde lid). Hieruit blijkt andermaal dat voor de toepassing van het »vooraf bepaalt achteraf« beginsel in geval van een overeenkomst, voor de (vennootschapsrechtelijke) medezeggenschapsrechten alleen een getalsmatig criterium geldt.

Komen partijen niet tot een overeenkomst en besluit de bijzondere onderhandelingsgroep niet om de onderhandelingen af te breken, dan gelden de zogenoemde referentievoorschriften. Op een SCE met statutaire zetel in Nederland zijn alsdan de artikelen 2:28, 2:29, 2:30, 2:31 en 2:32 van het wetsvoorstel inzake de rechten voor informatie en raadpleging, van toepassing.

De referentievoorschriften voor medezeggenschap zoals opgenomen in de artikelen 2:33 tot en met 2:35 van het wetsvoorstel, gelden op grond van artikel 2:23 uitsluitend, indien er bij de deelnemende juridische lichamen regels met betrekking tot medezeggenschap van werknemers van toepassing waren. Hiermee kom ik toe aan de terechte opmerking van de geachte leden, dat dan uiteraard van belang kan zijn dat één van de Nederlandse deelnemende juridische lichamen onderworpen was aan het structuurregime. Maar dit geldt ook wanneer de Nederlandse deelnemende juridische lichamen niet onderworpen zijn aan het structuurregime, maar in bijvoorbeeld een Duits deelnemend juridisch lichaam het recht van rechtstreekse benoeming oftewel «mitbestimmung» bestaat.

Wat betreft de inrichting van de SCE zijn de oprichters vrij in de keuze tussen een monistisch en een dualistisch systeem (artikel 36 verordening). Daarbij dienen de oprichters te handelen in overeenstemming met artikel 11, vierde lid, van de verordening, dat bepaalt dat de statuten van de SCE nimmer in strijd mogen zijn met de regelingen met betrekking tot de rol van de werknemers. Derhalve moet de keuze van de inrichting van de SCE de uitoefening van de (vennootschapsrechtelijke) medezeggenschap toelaten.

Tot slot wensten de leden van de CDA-fractie verduidelijking van het recht van werknemers om te kunnen deelnemen aan de algemene vergadering van de SCE ter uitvoering van artikel 9 van de richtlijn.

Zoals ik hiervoor al heb aangegeven bestaat de vennootschapsrechtelijke medezeggenschap zoals geregeld in artikel 9 van de richtlijn en omgezet in artikel 2:40 van het wetsvoorstel, uit het recht van de werknemers of hun vertegenwoordigers om zonder lid te zijn van de SCE, met stemrecht deel te nemen aan de algemene vergadering of aan de sector- of afdelingsvergadering. Deze vorm van medezeggenschap is op grond van artikel 59, vierde lid, van de verordening, alleen mogelijk als de wetgeving van de lidstaten, waar de SCE haar statutaire zetel heeft, daarin op het tijdstip van de inwerkingtreding van de verordening voorziet, zoals bijvoorbeeld thans in Denemarken. Omdat het Nederlandse coöperatierecht een dergelijke medezeggenschapsregeling niet kent, heeft de in artikel 2:40 van het wetsvoorstel opgenomen bepaling dan ook geen bete-

kenis voor SCE's met statutaire zetel in Nederland. De bepaling kan wel van belang zijn voor Nederlandse werknemers die werkzaam zijn in een dochteronderneming of vestiging van een SCE met statutaire zetel in een lidstaat waar een dergelijke regeling wel wettelijk is toegestaan. Deze werknemers kunnen alsdan gebruik maken van het uiteengezette deelnamerecht. Zij vallen daarbij onder de regeling als bedoeld in artikel 2:4 van het wetsvoorstel, dat de rechten en verplichtingen regelt van Nederlandse werknemersvertegenwoordigers bij de SCE, ongeacht of zij de werknemers vertegenwoordigen bij een Nederlandse of een in een andere lidstaat gevestigde SCE. Zo hebben deze werknemers recht op behoud van loon bij de uitoefening van dit recht, genieten zij (ontslag- en benadelings)bescherming en zijn zij gehouden tot geheimhouding van vertrouwelijke aangelegenheden.

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
A. J. de Geus